

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ
ΤΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ:

**Μετάφραση και Σχολιασμός αποσπάσματος του βιβλίου « *Las elipsis del cronista* »
(2003), του Pablo Andrés Escapa**

ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ
ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ ΔΑΝΑΗ (Ξ 2011 215)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
ΛΙΒΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΚΑΡΛΑΦΤΗ-ΜΟΥΡΑΤΙΔΗ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΜΑΪΟΣ 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I.	ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
II.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
III.	ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ.....	7
IV.	ΜΕΤΣΦΡΑΣΜΑ.....	16
V.	ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΟΣ.....	26
VI.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	32

I. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο με τίτλο “Las elipsis del cronista” που επέλεξα να μεταφράσω για την πτυχιακή μου εργασία, του συγγραφέα Pablo Andrés Escapa είναι μια πρώτη απόπειρα να εφαρμόσω όσες γνώσεις έχω αποκομίσει πάνω στη μετάφραση από τις σπουδές μου στο τμήμα Ειδίκευσης Ισπανικής Γλώσσας και Πολιτισμού.

Πρόκειται για ένα λογοτεχνικό κείμενο μέσα από το οποίο έγινε γνωστός ο Pablo Andrés Escapa, Ισπανός συγγραφέας που γεννήθηκε το 1964 στη León και σπούδασε φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Salamanca.

Το έργο αυτό αποτελείται από μικρές ιστορίες όπου ο συγγραφέας περιγράφει την καθημερινότητα μιας φανταστικής περιοχής με βουκολικά τοπία, αγροτική ζωή και έντονη παρουσία της φύσης με πολλές καιρικές εναλλαγές.

Περιγραφές τόσο πειστικές που δίνεται η εντύπωση στον αναγνώστη ότι πρόκειται για μια περιοχή που πράγματι υφίσταται στον χάρτη.

Από την πρώτη ανάγνωση του βιβλίου αντιλήφθηκα ότι πρόκειται για ένα κείμενο με αρκετά δύσκολο λεξιλόγιο, με πολύπλοκη γραφή που μας παραπέμπει στον τρόπο γραφής μιας άλλης παλαιότερης εποχής. Οι προτάσεις έχουν μεγάλη έκταση, λεπτομερή ανάλυση στην περιγραφή της φύσης ή των συναισθημάτων των πρωταγωνιστών δίνοντας μας με μιας την αίσθηση ότι έχουμε καταπιαστεί με ένα κείμενο με έντονο λυρισμό.

Ο συγγραφέας περιγράφει την ζωή στη φανταστική επαρχία “Badabia” και αναφέρει συνήθειες του προηγούμενου αιώνα όπως παραδείγματος χάριν τη χρήση πένας από φτερό χήνας για την γραφή δημοσίων εγγράφων αλλά και τη χρήση γραφομηχανής για την γραφή κάποιου λογοτεχνικού κειμένου. Ακόμα, κάνει διάφορες αναφορές σε θρύλους και ιστορίες που περνάνε από στόμα σε στόμα γι’ αυτή τη φανταστική περιοχή η οποία ζωντανεύει μέσα από τις περιγραφές του.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΠΟ ΤΟ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ.

Αυτό το όμορφο βιβλίο με τις μικρές ιστορίες αποδεικνύει πως φτιάχνεται ένας παράδεισος, μια ευτυχισμένη περιοχή ή μια χρυσή εποχή με τη δύναμη των λέξεων. Με ένα λαμπρό πεζογράφημα ο Pablo Andrés Escapa, χειρίζεται με μαεστρία την καθημερινότητα με τον ποιητικό σεβασμό που επιφυλάσσεται στον νομικό, επινοεί μια φανταστική περιοχή, μεταφέροντας την σε μια άλλη ευτυχισμένη χρονική στιγμή. Και όλα αυτά κάτω από μια άψογη δομή, έναν λογοτεχνικό παλμό, μια αφηγηματική ισορροπία, και ένα παιχνίδι φωνών, στο οποίο συμμετέχουν επίσης οι σιωπές,

II. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως λοιπόν, προαναφέρθηκε, η πτυχιακή μου εργασία επικεντρώνεται ακριβώς στα αποσπάσματα του λογοτεχνικού έργου *Las elipsis del cronista*. Ο λόγος που επέλεξα να ασχοληθώ με τον συγκεκριμένο συγγραφέα είναι η γλαφυρότητα στις περιγραφές των προσώπων, των φυσικών τοπίων και της εποχής στην οποία εκτυλίσσεται η ιστορία, καθώς και γενικότερα ο τρόπος γραφής του Pablo Andrés Escapa, χαρακτηριστικά τα οποία καθιστούν τον ίδιο και τα έργα του μοναδικά στο είδος τους.

Στοχεύοντας στην πιο ορθή μετάφραση του κάτωθι αποσπάσματος, ξεκίνησα με μια πρώτη συνολική ανάγνωση του πρωτότυπου. Αυτό μου επέτρεψε να αντιληφθώ το γενικότερο πλαίσιο και το θέμα για το οποίο γινόταν λόγος καθώς και το ύφος που χρησιμοποιούνταν. Μετέπειτα, και με τις επόμενες αναγνώσεις, κατανόησα ακόμα περισσότερες πληροφορίες, δίνοντας μεγαλύτερη βάση στο λεξιλόγιο και προσπαθώντας να εντοπίσω τα σημεία εκείνα τα οποία θα παρουσίαζαν τις μεγαλύτερες μεταφραστικές δυσκολίες ή εκείνα στα οποία ως μεταφραστής χρειαζόταν να κάνω περαιτέρω έρευνα για να εντοπίσω την καταλληλότερη ορολογία, όπως για παράδειγμα οι ονομασίες των πτηνών που αναφέρονται στην πορεία του διαλόγου των δύο προσώπων.

Έχοντας υπόψη ότι το προς μετάφραση κείμενο είναι λογοτεχνικό, και συγκεκριμένα ότι έχει γραφεί από τον Pablo Andrés Escapa, χρησιμοποίησα για αναζήτηση ορολογίας ηλεκτρονικά λεξικά όπως το IATE, και το WordReference, αλλά και μεταφραστική μνήμη όπως το Glosbe. Το IATE ήταν αυτό που μου φάνηκε ωστόσο το πιο χρήσιμο, διότι προσφέρει μεγάλο αριθμό αποδόσεων για κάθε λέξη, προσδιορίζοντας και σε ποιόν τομέα είναι πιο ταιριαστή για κάθε απόδοση, πράγμα ιδιαίτερα βοηθητικό για τον μεταφραστή. Κάποιες από τις αποδόσεις αυτές διασταυρώθηκαν ή εντοπίστηκαν με τη βοήθεια ελληνοαγγλικών λεξικών, όπως για παράδειγμα αυτό του Oxford.

Στόχευσα, όπως άλλωστε ήταν απαραίτητο για λογοτεχνικά κείμενα τέτοιου είδους, στο να ακολουθήσω μια διαφορετική και ιδιαίτερη προσέγγιση, ξεχωριστή από άλλα κείμενα γενικού περιεχομένου. Μέριμνα μου ήταν το κείμενο μου να μην θυμίζει μετάφρασμα, η γλώσσα να μην ξενίζει σε σημεία τον

αναγνώστη, να ακολουθούνται οι γραμματικοί και συντακτικοί κανόνες της γλώσσας-στόχου και να είναι εύληπτο και απόλυτα κατανοητό από τον δέκτη.

Τέλος, η δομή της εργασίας είναι η εξής: Ξεκινώ με έναν σύντομο πρόλογο, ακολουθεί η παρούσα εισαγωγή, κι έπειτα η παράθεση του πρωτότυπου, η μετάφρασή μου και ο σχολιασμός αυτού. Κλείνοντας συναντάμε την βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής.

III. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

BADABIA

TUMBADOS BOCA ARRIBA, sobre la hierba menuda de Orguina, nos alcanzó el olor de la manzanilla y oímos, remoto, el silbido del tren que atravesaba la hondonada del valle. Al abrir los ojos se descubría el cielo y un águila que ahondaba círculos silenciosos entre las nubes. La voz del juez se desprendía lentamente del suelo.

- ¿Tú sabías, Gistredo, que las plumas rémiges de las águilas son la mejor materia que existe para escribir privilegios rodados?

En la soledad de la altura se confundían los zumbidos pasajeros y se rizaba el viento sobre las camisas.

- No tenía ni idea, juez -reconocí sin abrir los ojos-. Siempre oí decir que las mejores eran de ganso.

El juez habrá ladeado un poco la cabeza antes de seguir hablando.

- Las de ganso solo son buenas para las cartas pueblas.

Cuando cesaban la brisa y las palabras se oía nuestra respiración pausada y el roce de la hierba en las suelas perezosas del calzado.

-¿Y las de faisán? -propuse al cabo de un rato.

El juez no contestó. Hay veces que se toma su tiempo para hablar, como esta mañana temprano, en el jardín, cuando me dijo: «coge eso», y yo le pregunté: «qué es», y él siguió caminando hacia la verja sin contestar. Y así continuamos hasta poner los pies en la braña de Chadín, donde nos alumbró el primer sol. Al coronar La Filguerona -el juez delante con la bota y yo detrás con el fardo que él me dio- volvió la

cabeza para preguntarme: « ¿qué tal vamos con ese peso?». Y no volvió a decir nada hasta llegar a la serrería de Olaja, casi una hora después.

-Las de faisán -dijo el juez cuando le pareció- el mejor oficio que saben es el de fingir una mosca que les gusta mucho a los ingleses del condado de Hampshire cuando se trata de pescar truchas.

- ¿Y usted nunca probó con plumas de esas? -le pregunté.

Oí removerse al juez junto a mí y sin abrir los ojos supe que estaría poniéndose de costado, llevándose la mano a la espalda y tensando la boca antes de hablar.

-Las truchas de aquí son más partidarias de las recetas de Juan de Vergara, que en sus papeles defendía el zarapito y nunca recomendó faisanes. Ese escribía también con pluma, pero de cuervo, como buen clérigo.

En la altura de Orguina congregaba el aire presagios de otoño, crepitar de bayas, ecos primitivos de labores y de humo que se elevan en el horizonte. Oí al juez incorporarse. Supuse que tendría la espalda llena de hierbas y de tierra seca. La voz progresaba ahora como si estuviera abandonada al aire, como si descendiera hasta la niebla de la que surgían tibios lamentos de rebaños.

-¿Nunca te paraste a pensar que han pasado más de setecientos años, que sepamos, desde que alguien escribió por vez primera el nombre del valle en un pergamino?

Abrí los ojos un momento. El juez hacía girar una flor de manzanilla entre los dedos.

-La verdad es que no, juez -le respondí después de haberlo pensado un poco.

-A lo mejor ni siquiera era de por aquí -continuó él en una murmuración distante-, ni había visto nunca este territorio cuando escribió el nombre.

Cerré los ojos de nuevo.

-¿Y con qué pluma habrá sido? -me atreví a especular.

Venían las dulzuras del monte a confabularse con el sueño cada vez que nos quedábamos silenciosos. La voz del juez regresó de las edades perdidas con una urgencia inesperada.

-Estoy pensando, Gistredo, que no sé lo que os enseñan ahora a los secretarios.

Abrí los ojos casi con inquietud. El juez estaba sentado y me miraba con la cabeza vuelta. Tenía la espalda llena de hierbas rizadas y de tierra seca.

-Por aquí hasta el barbero sabe de qué era la pluma con la que escribieron por primera vez el nombre del valle -prosiguió.

-Bueno, juez -me disculpé-, yo no soy de aquí.

-Eso es lo malo de los forasteros -dijo él abandonando la flor a la suerte del viento-, que nunca son de donde deben.

A ratos silbaba la brisa en los matojos. El juez miraba hacia el valle, que crecía en regiones de sombra cada vez que una nube enturbiaba el sol. Me incorporé. Me fui incorporando despacio, con presagio de calamidades en la espalda sometida tantas horas al peso del fardel que el juez me dio al salir de casa. «Coge eso», me dijo al amanecer mientras cruzaba el jardín. «Y procura no golpearlo.» Luego no volvió a decir nada hasta que pasamos La Filguerona, y de nuevo al llegar a la antigua serrería de Olaja, una hora después, cuando el juez se sentó junto al reguero a fumar y dijo: «pósalo con cuidado».

El juez me tendió la bota de vino. Bebí, bebimos entornando los ojos, dóciles al deleite del líquido sonoro en las gargantas. El relincho de una yegua se impuso sobre las abejas y las urces despeinadas. El juez se secó los labios con el dorso de la mano.

-De ganso albar -dijo entonces, mirándome con severidad-. Era una carta puebla de cuando legislaba Alfonso el Sabio, una carta puebla copiada con una puma de ganso albar, como todo el mundo medianamente instruido sabe.

Pude haber alegado algo en defensa de mis conocimientos pero no lo hice. Iba a decirle al juez lo bien que conocía el asunto aquel de la legión romana fundadora, y más acá, lo del prisionero de la torre que tuvo un hijo muy caballero que lo quiso vengar sin éxito y dio la intención para un cantar de gesta que también menciona el valle, o el río, pero no dije nada porque vi al juez ensimismado en la melancolía del horizonte. A nuestros pies prolongaba el praderío su sueño de vaporea delicados por el que iban a perderse, fugaces, algunos pájaros.

-Badabia -pronunció el juez-. Así lo escribieron.

Nos miramos un momento. Entonces extendió el brazo y me dijo:

-Fíjate bien en lo que se ve desde aquí arriba porque quiero que dejes memoria.

-¿Yo juez? -le pregunté sin acabar de entender la demanda.

El juez giró la cabeza para mirarme de arriba abajo.

-Gistredo -terminó-, que yo sepa no subió nadie más con nosotros.

A media mañana crecían los rumores del mundo. Nos envolvieron esquilas invisibles, distraídas por el graznido de algún ave temeraria. A lo lejos, progresaban las columnas de nubes, como murallas lentas hacia el sol. En los cadosos profundos del río, que en la distancia era un hilero de luz indescifrable, habría inquietudes de sombras y fulgor de algas adormecidas por la corriente. A veces llegaba, inesperado y difuso, el tumulto de una explosión remota.

-Entonces, recurro a las fuentes -supuse en voz alta.

El juez me miró con preocupación.

-Recorre a las fuentes y a los regatos y a las nubes que pasan cada día por encima de los árboles, si eso te sirve para dejar memoria del valle. Después ya te diré yo lo que sobra.

-Me refería a las fuentes literarias, juez -expliqué-. A lo de don Gil y Carrasco, por ejemplo, que dejó escrito que este es un país triste y riguroso en invierno en el que no cesan por entonces las nieves y las tormentas.

El juez se quedó pensativo un momento. Luego se colocó boca abajo antes de hablar.

-¿Y dónde te enterarse tú de lo que dejó escrito don Gil y Carrasco?

-Lo vine leyendo en el coche de línea cuando me destinaron aquí, en el sesenta y cuatro -evoqué con satisfacción de hombre familiar de letras fugitivas. Y estuve tentado de decirle que también sabía lo del caballo del Cid, que pastaba en el Pazcón, y lo de la doncella del lago, que abandona melodías al ponerse el sol, según dicen, por distraer la nostalgia de los caminantes que van solos.

-Así es que dijo que este país era triste y riguroso -murmuró el juez.

-En invierno -precisé yo.

-Tienes buena memoria tú para los adjetivos, Gistredo. De todas maneras -el juez razonaba pasándose una mano por la mejilla- ese Carrasco venía de terreno muy benigno y esto le pareció más frío de lo que es. Además, si no recuerdo mal, pasó por aquí en verano de modo que habrá escrito de oídas lo de triste y riguroso. Y otra cosa -dijo apuntándose con el dedo sin despegar los codos de la tierra-: no sé lo qué tiene de malo que en invierno nieve, ¿y tú?

-Tampoco.

De las colladas vecinas ascendían silbidos aislados y concierto de pezuñas. Flotaban los roquedales entre música de cencerros. En la hondura del valle se alzaba la niebla y se alargaban los caminos, los caminos remotos que acaban en el mar. Estaría el viento recorriendo las choperas y confundiendo en sus revueltas el polvo y las huellas de los caminantes. A la altura de Orguina llegaba a veces el ladrido de un mastín y una voz aislada que gobernaba, invisible, los rebaños.

-Lo que tú tienes que hacer -se extendía el juez boca arriba, echado sobre la tierra- es dejar memoria de los tránsitos, de los que andan de paso por aquí, de los que se quedan y de los que se marcharon. Porque de los montes y las lindes ya se ocupó alguno desde lo de la carta de poblamiento. Y estuvo bien, aunque solo fuera por retener los nombres. Pero hay un fulano en ese documento que tú nunca leíste, que al parecer hizo la casa en el límite con otro consejo. Y cuando el notario cogió la pluma

de ganso para describir el territorio que el rey Alfonso pensaba regular por el fuero de Benavente, que es el que se usó aquí, escribió que el piélagos del Moro, con la alberguería de Casternal, partía con Cangas por el norte y que la otra linde iba por el Espino, que era cabo de casa de Pedro Martínez de Degaña -repitió, ensimismado, el juez-. Y nunca más se supo de él ni de la casa que hacía de frontera. Pero ahí siguen el paso del Moro y el Espino. Y pudiera ser que ese tal Pedro hubiese tenido afición a poner lazos o que pescara medianamente con varal de sauce y crin de caballería en el río de Penouta, o que fuese un hombre de mirada larga que no dejara acercarse a nadie por el lindero sin tramar cómo acecharlo, o que tocara algún instrumento, o que fuera muy callado, pero con buen arte para labrar madreñas con hojas figuradas a los lados, y que tuviese una hija capaz de leer los destinos en la mano si un amoroso se lo pedía con secreto bajo un roble. El caso es que no lo sabremos porque el notario bastante hizo ya con retener el nombre de estos montes y del río. El notario, que se llamaba también Pedro y se apellidaba García de Toledo, y que a lo mejor escribió al dictado o copió lo que tenía delante como mejor supo y cambió algunos nombres por no entender bien la letra. Y pienso yo, Gistredo -terminó el juez-, si ese notario habrá tenido curiosidad por subir hasta aquí a ver qué aspecto tenía el terreno que estaba acotando sobre el pergamino con la pluma biselada de un ganso albar, que es el instrumento que las ordenanzas prescribían para la escritura de cartas pueblas en tiempos de don Alfonso, según es costumbre ignorar ahora entre los secretarios de ayuntamiento.

El juez volvió a estirarse para alcanzar la bota. Sentados, con el rostro elevado a la luz heridora de las nubes, bebimos cerrando los ojos.

-A mí me parece, juez -se lo dije frotándome la pernera con las manos abiertas-, que sería mejor que todo eso que dice lo escribiera usted mismo.

El juez me miró con paciencia.

-Bastante tendré ya con refrendar lo que tú escribas. Y con decirte de qué tienes que escribir.

-Pero, juez -insistí- ¿qué memoria voy a dejar del valle si llegué aquí en el sesenta y cuatro y desde entonces no pasó nada digno de contar?

El juez suspiró.

-Eso es lo que os pasa a los cronistas, que no sabéis ver la realidad.

-Es que, juez -protesté-, yo no soy cronista, soy secretario.

Y el juez, arrancando unas brinzas de hierba, dijo mirando al frente, como si hablara para los pájaros o el viento.

-Yo no sé de dónde os viene la afición a los escribanos por hacer tantas diferencias en el gremio.

Volvimos a recostarnos sobre la hierba. Con los ojos cerrados, el sol era un pozo diverso de luz. Y en esa deleitable ceguera era una dicha azarosa imaginar cuándo se estaría ensombreciendo el camino viejo de Robledo y la ermita de Pruneda, y cuándo alumbrarían, como plata derramada, los canchales de Urbín.

-Además, Gistredo -llegaba tranquila la voz del juez-, no quiero que cuentes grandes cosas. Ni sucesos. Para eso ya tenemos a los periodistas, que de toda la raza de escribanos son los que menos cuenta traen de lo que pasa en realidad. Tú límitate a escribir de lo menudo, para que no nos pase la de aquel.

-La de quién -le pregunté al juez.

-¿La de quién va a ser? La de aquel Pedro de Degaña que en mil doscientos y pico tenía una casa que partía con el Espino y no se supo más.

Suspiré antes de volver a echar un trago de la bota.

-¿Y por quién empiezo? -le pregunté. El juez esperó un poco antes de responder.

-De momento -dijo- empieza por el terreno. Luego ya se irá poblando.

Nos quedamos otro rato en silencio y recostados. Y empecé a pensar en el terreno, a pensar en el terreno por primera vez desde que en el sesenta y cuatro lo viera a través de la ventanilla del coche de línea, como lo ve un viajero de paso al que rehuyen los picachos y las brañas, los vericuetos del monte y las colladas, del que se esconden las venturas del río cuando se adormece en verano y las sendas terrosas que descubren un puente de madera oculto entre los sauces. Y pensé que eso es lo que el juez quería que yo viera, los senderos detenidos y el río inmóvil, como si yo no hubiera sido nunca un forastero que solo ve pasar el agua. Y volví a pensar en el terreno, ahora como podría pensar en el terreno el juez, que lo heredó de su abuelo y de su padre, como si yo saliera de la escuela, recogida entre los chopos, camino de casa, y mis pasos repetidos se hubieran ya quedado entre los demás rumores de la tierra, entre las ruinas que va el tiempo levantado hasta confundirlas con otras voces que pasaron y con otros pasos que dejaron su sombra en el camino. Y por fin, en aquel silencio que nos envolvía, pensé en las memorias perdidas que saben hermanar los campanarios con el cielo cuando se han visto muchas veces, camino del río, o al ladear la cabeza para beber en la fuente de la plaza, o al seguir el vuelo breve de un pájaro. Y casi me quedaba dormido en la imaginación de las cigüeñas altas y de los hombres encorvados por la labor; casi dormido en el recuento de los sagrados nombres de los segadores. A mi lado, la respiración del juez era tan honda que abrí los ojos por ver si dormía.

Fue entonces cuando lo vi. A la luz blanca del mediodía vi a aquel hombre apoyado en el peñasco vecino, el pantalón muy alto en la cintura, las botas casi ocultas por la tela replegada, la cayada pendiente del hombro, los ojos como un agua

soñadora, que parece a punto de alejarse. Aquella figura, erigida por el silencio de los pasos que lo trajeron a nuestro lado, saludó levantado la cabeza. Y cuando yo iba a despertar al juez, el juez dijo sin abrir los ojos:

-¿Eres tú, Eladio?

Y Eladio contestó:

-Sí señor. A ver quién aquí arriba.

Y avanzó unos pasos hasta ponerse junto al juez, que se levantaba sacudiéndose la ropa y le tendía la mano. Después fue cuando el juez se volvió para decirme que Eladio hacía la caldereta como nadie.

Bebimos de la bota por turno: Eladio, el juez y yo. Llegaba la mañana a su final y el cielo amparaba los ambiciosos pulsos del sol y de las nubes. Eladio hablaba despacio. En su voz se desgranaban las cañadas laboriosas del sur, las fatigas del cordel, las virtudes secretas de las plantas. En la voz de Eladio había rincones para contener el inicio de una copla por la que se alejan pastores nombrando montes que quedan a su espalda. Cuando callaba, el silencio parecía abandonarse al eco de una campana perdida. Y de pronto, en la voz de Eladio, surgían barruntos de tormenta para la media tarde.

El juez recorrió el cielo con los ojos asintiendo y ofreció de fumar.

-Le decía hace un rato aquí al secretario -dijo sin mirarnos a ninguno, echando humo azul al viento- que no estaría de más que describiera todo esto.

Eladio miró hacia el valle con sus ojos húmedos.

-Y estoy pensando ahora -prosiguió el juez- que a lo mejor nos conviene esperar por la nube.

Me removí inquieto. Iba a alegrar algo contra la idea de recibir la lluvia a la intemperie cuando el juez me miró.

-Con la luz que se pondrá antes de llover bien puedes dejar una primera página gloriosa, Gistredo.

Eladio sacudió la boina en la rodilla. Luego dijo:

-Si le da por tronar, aquí arriba no se para.

Había en la concisión de Eladio rigores de profecía –o eso temí yo-, presagios que parecían asumir los vientos que enturbiaban de nieblas los riscos, como gigantes abrumados por el anuncio de la tempestad. El juez se levantó mirando el horizonte para decir que teníamos tiempo todavía. De pie frente a nosotros se quedó observando el fardo que yo había subido hasta Orguina.

-¿Tú qué dices que hay en el saco, Gistredo? -preguntó.

Estudié el bulto antes de responder.

-Eso quise saber yo esta mañana, juez -le dije.

-Pues prueba ahora -insistió él-. Lo que es tiempo, no dirás que te faltó para pensarlo mientras subíamos.

Volví a mirar aquel bulto envuelto en arpillera y calculé lo que pesaba.

-No sé, juez. Supongo que será la merienda.

El juez asintió echando humo. Asintió echando humo y conteniendo la sonrisa. Luego miró a Eladio, que estaba sentado junto a mí.

-¿Y tú qué dices que hay? -le preguntó.

Eladio estiró un brazo para alcanzar la cayada y sin levantarse la pasó sobre mí para tantear el saco con mi extremo.

-Yo diría -dijo recuperando la postura y volviendo los ojos hacia el juez- que es una máquina de escribir. Y de las buenas.

El juez se puso en cuclillas y miró el fardo. Luego me miró a mí, con sorna.

-¿Lo ves, Gistredo? La gente de este valle siempre supo ver las cosas. Aquí todos podrían ser cronistas.

Así es que me quede mirando un momento al juez, antes de volver los ojos hacia la hondonada. Él se incorporó nuevamente y siguió fumando. Al cabo de un rato de no hablar ninguno, abrí el saco. Con las dos manos saqué la máquina, que era la Underwood dorada y negra que guarda el juez en su despacho. Traía puesta una cuartilla. La cayada de Eladio señaló una bandada de patos que iba a perderse por el horizonte. Miré la máquina y volví a mirar el valle, con su provisión de calveros y de escarpaduras, de choperas que retuerce el río y de remotos tejados de pizarra. La brisa hacía ondear la cuartilla blanca, como un pabellón generoso, propicio para recibir el mundo. Dio el juez un rodeo por mi espalda y fue a sentarse junto a Eladio. En la soledad de Orguina, el pálpito de las teclas era un extraño latido que iba revelando nombres y sonidos, descifrando sombras y presagios que se descolgaban ladera abajo.

Sentados en aquella altura no sé si los tres hombres veíamos lo mismo. Pero pensé, mirando la imponente escarpadura de Ubín, envuelta ya entre nubes, que habría sido hermoso tomar una pluma de ganso o del ave que mejor quisieran las ordenanzas, y dar nombre a los montes y a los ríos por vez primera; o darle la razón al viajero romántico, que lo vio todo antes que nosotros escribir, acaso con pluma de ave del paraíso, aquello de que «a pesar de la nieve y las tormentas, que no cesan en el invierno, las praderas de esmeralda que verdequean en las llanuras, la simetría de los montes cenicientos y los leves vapores que levanta de la hierba el último sol del verano, le dan a Badabia un aspecto vago y melancólico», como el que traen los

pastores en los ojos cuando bajan de las brañas a los caminos en otoño.

Llené una carta de la cuartilla. El juez extrajo el papel de la máquina y lo guardó doblado en el bolsillo del pantalón. Antes de echarnos a andar me pidió que le diera el fardo. Poniéndoselo al hombro, dijo:

-Ahora que le quitaste las primeras palabras se llevará mejor.

Descendimos un trecho en silencio. En el cielo las nubes iban serenando del fulgor de los barrancos.

-Juez -le pregunté después de un rato, cuando tuvimos a la vista la majada-, ¿cómo supo Eladio lo que había en el saco?

Eladio se había detenido y nos miraba, unos metros más abajo. El juez se descolgó el saco antes de hablar.

-Bueno -dijo tanteando la camisa en busca de tabaco-, por lo menos sabía que no era la merienda porque nos la tiene él preparada, ¿verdad, Eladio?

-Verdad, señor juez.

Y volvimos a formar una fila, una fila de tres hombres en el silencio que descendía a primera hora de la tarde hacia el valle azulando de Badabia.

IV. ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

BADABIA

Ξαπλωμένοι στο χαμηλό γρασίδι της Orguina, μας χτύπησε η μυρωδιά του χαμομηλιού και ακούσαμε, από μακριά, το σφύριγμα της αμαξοστοιχίας που διέσχισε στο βάθος την κοιλάδα. Ανοίγοντας τα μάτια, αποκαλύφθηκε ο ουρανός και ένας αετός που έκανε σιωπηλούς κύκλους ανάμεσα στα σύννεφα. Η φωνή του δικαστή θα βγει σιγά από το έδαφος.

- Γνωρίζεις, Gistredo, ότι τα φτερά είναι το καλύτερο υλικό που υπάρχει για τη σύνταξη δημοσίων εγγράφων;

Στην μοναξιά των υψωμάτων, μπερδεύονταν τα φευγαλέα βουητά και ο αέρας ανέμιζε τα πουκάμισα.

-Δεν είχα ιδέα, δικαστά – παραδέχτηκα χωρίς να ανοίξω τα μάτια-. Πάντα άκουγα να λένε ότι τα καλύτερα ήταν από χήνες.

Ο δικαστής έγειρε λίγο το κεφάλι του πριν συνεχίσει να μιλάει.

- Τα φτερά της χήνας είναι καλά μόνο για δημόσια έγγραφα.

Όταν σταμάτησε το αεράκι και τα λόγια, ακούστηκε η ανάσα μας αργή και η τριβή του γρασιδιού στο νωχελικό βηματισμό μας.

-Και τα φτερά του φασιανού; -πρότεινα μετά από λίγο.

Ο δικαστής δεν απάντησε. Υπάρχουν στιγμές που πρέπει να πάρει τον χρόνο του για να μιλήσει, όπως σήμερα νωρίς το πρωί στον κήπο, όταν μου είπε : «πάρε αυτό», κι εγώ τον ρώτησα «τι είναι αυτό», κι εκείνος συνέχισε να περπατάει προς τον φράχτη χωρίς να απαντήσει. Και συνεχίσαμε μέχρι να φτάσουμε στο λιβάδι Chadín, όπου μας έλουσαν οι πρώτες αχτίδες του ήλιου. Φτάνοντας στην κορυφή της Filguerna – ο δικαστής μπροστά με το φλασκό κι εγώ από πίσω με το δισάκι που μου έδωσε – γύρισε το κεφάλι για να με ρωτήσει: «Πώς τα πας με το βάρος;». Και δεν ξανά είπε τίποτα μέχρι να φτάσουμε στο πριονιστήριο της Olaja, σχεδόν μια ώρα μετά.

Του φασιανού – είπε ο δικαστής όταν το σκέφτηκε – η καλύτερη χρήση για την οποία είναι γνωστά είναι η απομίμηση δολώματος, που αγαπούν οι Άγγλοι στην κομητεία του Hampshire για το ψάρεμα της πέστροφας.

- Κι εσείς δεν δοκιμάσατε ποτέ με αυτά τα φτερά; - τον ρώτησα

Άκουσα τον δικαστή να κινείται κοντά μου και χωρίς να ανοίξω τα μάτια μου ήξερα ότι θα βρεθεί δίπλα μου, βάζοντας το χέρι του στην πλάτη του και πιέζοντας το στόμα πριν μιλήσει.

- Οι τοπικές πέστροφες εδώ χρησιμοποιούνται περισσότερο στις περιγραφές του Juan de Vergara, ο οποίος στα γραπτά του προτείνει το νουμήνιο και δεν συνιστά ποτέ τους φασιανούς. Το ίδιο έγραψε επίσης με πένα από φτερό, κορακιού όμως, ως σωστός κληρικός.

Στο ύψωμα της Orguina συγκεντρώνονταν αέρας που προμήνυε το φθινόπωρο, κουνώντας τα μούρα, υψώνονταν πρωτόγονοι ήχοι αγροτικών εργασιών και σύννεφα καπνού στον ορίζοντα. Άκουσα τον δικαστή να ανασηκώνεται. Υπέθεσα ότι θα είχε την πλάτη του γεμάτη χορτάρια και ξερό χώμα. Η φωνή του απλωνόταν τώρα σαν να ήταν εγκαταλελειμμένη στον άνεμο σαν να χαμήλωνε μέχρι την ομίχλη από την οποία αναδύονταν το βέλασμα των κοπαδιών.

- Δεν σκεφτήκατε ποτέ ότι έχουν περάσει πάνω από επτακόσια χρόνια, απ' όσο γνωρίζουμε, από τότε που κάποιος έγραψε για πρώτη φορά το όνομα της κοιλάδας σε μια περγαμηνή;

Άνοιξα τα μάτια μου για μια στιγμή. Ο δικαστής γύριζε ένα λουλούδι χαμομηλιού ανάμεσα στα δάχτυλά του.

- Η αλήθεια είναι πως όχι, δικαστά – απάντησα αφού σκέφτηκα λίγο.

- Ίσως δεν ήταν καν από εδώ – συνέχισε μουρμουρίζοντας – ούτε είχε δει ποτέ αυτή την περιοχή όταν έγραψε αυτό το όνομα.

Έκλεισα και πάλι τα μάτια μου.

- Και με τι είδους πένα θα γραφόταν; - τόλμησα να αναρωτηθώ.

Κάθε φορά που μέναμε σιωπηλοί, έρχονταν οι γλυκές ομορφιές του βουνού να συνωμοτήσουν με το όνειρο. Η φωνή του δικαστή επέστρεψε από το χαμένο παρελθόν με μια απρόσμενη ταχύτητα.

- Σκέφτομαι, Gistredo, ότι δεν ξέρω τι διδάσκεται τώρα στους γραμματείς.

Άνοιξα τα μάτια μου κάπως ανήσυχα. Ο δικαστής καθόταν και κοιτούσε προς το μέρος μου. Η πλάτη του ήταν γεμάτη από σγουρά χορτάρια και ξερή γη.

- Εδώ μέχρι και ο κουρέας ξέρει με ποια πένα έγραψαν για πρώτη φορά το όνομα της κοιλάδας – συνέχισε.

- Λοιπόν, δικαστά – δικαιολογήθηκα - , εγώ δεν είμαι από εδώ.

- Αυτό είναι το κακό με τους ξένους – είπε εκείνος αφήνοντας το λουλούδι στη τύχη του ανέμου -, ότι κανείς δεν είναι από εκεί που πρέπει.

Κάποιες στιγμές το αεράκι σφύριζε στους θάμνους. Ο δικαστής κοιτούσε προς την κοιλάδα που απλωνόταν μπροστά του, με σκιασμένες περιοχές κάθε φορά που ένα σύννεφο έκρυβε τον ήλιο. Ανασηκώθηκα. Σηκώθηκα αργά, με σημάδια πόνου στην πλάτη, από τις τόσες ώρες με το βάρος του μπόγου που μου έδωσε ο δικαστής όταν φεύγαμε από το σπίτι. « Πάρε αυτό », μου είπε την αυγή καθώς διέσχιζα τον κήπο. «Και προσπάθησε να μην το χτυπήσεις ». Στη συνέχεια, δεν ξανά είπε τίποτα μέχρι να περάσουμε την Filgueroa, και πάλι όταν φτάσαμε στο παλιό πριονιστήριο της Olaja, μια ώρα μετά, όταν ο δικαστής κάθισε δίπλα στο ρυάκι για να καπνίσει είπε: «τοποθέτησέ το προσεκτικά».

Ο δικαστής μου έδωσε το ασκί με το κρασί. Ήπια, ήπιαμε μισοκλείνοντας τα μάτια, απολαμβάνοντας τον ήχο του υγρού που ρέει στον λαιμό μας. Το χλιμίντρισμα ενός αλόγου επιβλήθηκε πάνω στις μέλισσες και στο θρόισμα των θάμνων. Ο δικαστής σκούπισε τα χείλη του με το πίσω μέρος του χεριού του.

- Από λευκή χήνα – είπε τότε κοιτάζοντάς με αυστηρά-. Ήταν μια δημόσια επιστολή από την εποχή που ο Αλφόνσο ο Σοφός νομοθετούσε, μια δημόσια επιστολή που αντιγράφηκε με μια πένα από λευκή χήνα, όπως γνωρίζει όλος ο μετρίως μορφωμένος κόσμος.

Θα μπορούσα να παραθέσω κάποια επιχειρήματα προς υπεράσπιση των γνώσεών μου αλλά δεν το έκανα. Πήγα να πω στον δικαστή ότι ήξερα καλά το θέμα, αυτό της ιδρυτικής ρωμαϊκής λεγεώνας, και κυρίως αυτό, του φυλακισμένου του πύργου που είχε ένα γιό πολύ ευγενή ο οποίος ήθελε να εκδικηθεί, χωρίς επιτυχία και έδωσε την έμπνευση για ένα τραγούδι ηρωικών πράξεων, όπου αναφέρεται επίσης η κοιλάδα ή το ποτάμι, αλλά δεν είπα τίποτα γιατί είδα τον δικαστή να τον απορροφά η μελαγχολία του ορίζοντα. Στα πόδια μας εκτεινόταν το λιβάδι σαν όνειρο, μέσα από διακριτικούς ατμούς από τους οποίους περνούν φευγαλέα κάποια πουλιά.

- Badabia – πρόφερε ο δικαστής -. Έτσι το γράφουν.

Κοιταζόμαστε για μια στιγμή. Τότε άπλωσε το μπράτσο και μου είπε:

- Παρατήρησε καλά αυτό που βλέπεις από εδώ πάνω γιατί θέλω να το καταγράψεις.

- Εγώ δικαστά; - ρώτησα χωρίς να έχω πλήρως κατανοήσει τι μου ζητούσε.

Ο δικαστής γύρισε το κεφάλι και με κοίταξε από πάνω μέχρι κάτω.

- Gistredo – ολοκλήρωσε -, απ' όσο γνωρίζω δεν ήρθε κανείς άλλος μαζί μας.

Στο μέσον του πρωινού οι φήμες του κόσμου αυξήθηκαν. Μας περιτριγύρισαν

ήχοι από αόρατα καμπανάκια, ενώ μας είχε αποσπάσει την προσοχή το απόκοσμο κρώξιμο κάποιου πουλιού. Σε απόσταση, στήλες από σύννεφα υψώνονταν σαν αργοί τοίχοι προς τον ήλιο. Στις βαθιές δίνες του ποταμού, που από μακριά έμοιαζε σαν στρόβιλος από μυστηριώδες φως, θα ξεπρόβαλαν ανήσυχες σκιές και μια λάμψη των μουδιασμένων από το ρεύμα φυκιών. Κάποιες φορές έφτανε ανέλπιστα και διάχυτα η αναταραχή μιας μακρινής έκρηξης.

- Τότε, ξεκινάω από τις πηγές – υπέθεσα φωναχτά.

Ο δικαστής με κοίταξε ανήσυχα.

- Στρέψου στις πηγές, και στα αυλάκια και στα σύννεφα που περνούν κάθε μέρα και πάνω από τα δέντρα, αν αυτό σε εξυπηρετεί στο να καταγράψεις για την κοιλάδα. Μετά θα σου πω τι έχει απομείνει.

- Αναφερόμουν σε λογοτεχνικές πηγές δικαστά – εξήγησα -. Σε αυτές του don Gil y Carrasco, για παράδειγμα, που έγραψε ότι αυτή είναι μια χώρα θλιβερή και αυστηρή τον χειμώνα, στην οποία δεν σταματούσαν ποτέ, εκείνη την εποχή, τα χιόνια και οι καταιγίδες.

Ο δικαστής παρέμεινε σκεπτικός για μια στιγμή. Στη συνέχεια έσκυψε το πρόσωπο πριν μιλήσει.

- Και από πού ενημερώθηκες εσύ για το τι έγραψε ο don Gil y Carrasco;

- Το διάβασα στο λεωφορείο όταν με διόρισαν εδώ το '64 – επικαλέστηκα με ικανοποίηση τον γνώριμο άνδρα των πεζογραφημάτων. Και μπήκα στον πειρασμό να του πω ότι γνώριζα επίσης για το “άλογο του Cid” που έβοσκε στο Puzcón, και για την κοπέλα της λίμνης που ψέλνει μελωδίες στο ηλιοβασίλεμα, σύμφωνα με τα λεγόμενα, για να αποσπάσει την προσοχή των ταξιδιωτών, που προχωρούν μόνοι, από την νοσταλγία.

- Γι' αυτό λοιπόν είπε ότι αυτή η χώρα είναι θλιβερή και αυστηρή – ψιθύρισε ο δικαστής.

- Το χειμώνα -διευκρίνισα εγώ -.

- Έχετε καλή μνήμη για τα επίθετα, Gistredo. Εν πάση περιπτώσει - συλλογίστηκε ο δικαστής περνώντας το ένα χέρι από το μάγουλό του – αυτός ο Carrasco προερχόταν από ήπιο έδαφος κι έτσι αυτό του φαινόταν πιο κρύο απ' ότι ήταν. Επιπλέον αν θυμάμαι σωστά, πέρασε από εδώ το καλοκαίρι, οπότε και έγραψε με βάση φήμες για τη θλίψη και την αυστηρότητα. Και κάτι άλλο – είπε δείχνοντάς με, με το δάχτυλο χωρίς να ξεκολλήσει τους αγκώνες από τη γη - : δεν ξέρω που είναι το κακό τον χειμώνα να χιονίζει, εσύ;

- Ούτε κι εγώ.

Από τους γειτονικούς λόφους ακούγονταν μακρινά σφυρίγματα και ένα κονσέρτο από οπλές. Οι βράχοι αιωρούνταν ανάμεσα στη μουσική των κουδουνιών.

Στο βάθος της κοιλάδας υψωνόταν η ομίχλη και έμοιαζαν οι δρόμοι να μακραίνουν, απομακρυσμένοι δρόμοι που κατέληγαν στη θάλασσα. Θα ήταν ο άνεμος αυτός που διασχίζει τις λεύκες και ανακατεύει στο στροβίλισμα του τη σκόνη και τα ίχνη των ταξιδιωτών. Στο ύψωμα της Orguina έφτανε κάποιες φορές το γαύγισμα ενός mastiff και μια μεμονωμένη φωνή, αόρατη, να κατευθύνει τα κοπάδια.

- Αυτό που πρέπει να κάνεις εσύ – τεντώθηκε ανάσκελα ο δικαστής, ξαπλωμένος στο έδαφος- είναι να καταγράψεις για τους περαστικούς, για εκείνους που περνούν από εδώ, αυτούς που μένουν, και εκείνους που φεύγουν. Γιατί για ότι αφορά τα βουνά και τα σύνορα έχει ήδη ασχοληθεί άλλος από τότε που δημιουργήθηκε ο πληθυσμιακός χάρτης. Και ήταν σωστό, παρ ‘όλο που έγινε μόνο για την καταγραφή των ονομάτων. Αλλά υπάρχει κάποιος σε αυτό το έγγραφο που εσύ δεν έχεις διαβάσει, ο οποίος όπως φαίνεται έφτιαξε σπίτι στα σύνορα με άλλον δήμο. Και όταν ο συμβολαιογράφος πήρε το φτερό της χήνας για να περιγράψει την εδαφική περιοχή που ο βασιλιάς Alfonso σκεφτόταν να ρυθμίσει βάσει της νομοθεσίας του Benavente, που είναι αυτό που χρησιμοποιήθηκε εδώ, έγραψε ότι το πέλαγος του Moro, με το καταφύγιο του Casternal, ξεκινούσε βόρεια από το Cangas και ότι τα άλλα σύνορα περνούσαν από το Espino, το οποίο ήταν στο όριο από το σπίτι του Pedro Martínez του Degaña. Μετά το σπίτι του Pedro Martínez του Degaña – επανέλαβε, απορροφημένος ο δικαστής -. Και ποτέ πια δεν έγινε γνωστό τίποτα γι’ αυτόν ή για το σπίτι που ήταν στα σύνορα. Αλλά εκεί εξακολουθεί να είναι το πέρασμα του Moro και του Espino. Και θα μπορούσε να είναι αυτός, ο Pedro, που συνήθιζε να στήνει παγίδες ή να ψαρεύει με κοντάρι ιτιάς και τρίχες αλόγου, στον ποταμό Penouta ή ότι ήταν ένας άνθρωπος που έβλεπε μακριά και δεν άφηνε να πλησιάσει κανείς στα σύνορα χωρίς να στήσει ενέδρα, ή που παίζει κάποιο όργανο, ή να ήταν πολύ ήσυχος αλλά με δεξιοτεχνία να σμιλεύει τσόκαρα με φιγούρες φύλλων στο πλάι, και που είχε μια κόρη ικανή να διαβάζει το πεπρωμένο στο χέρι, αν κάποιος θαυμαστής της το ζητήσει κρυφά κάτω από μια βελανιδιά. Γεγονός είναι ότι δεν θα το γνωρίζαμε επειδή ο συμβολαιογράφος έκανε ήδη αρκετά για τη διατήρηση του ονόματος αυτών των βουνών και του ποταμού. Ο συμβολαιογράφος που ονομαζόταν επίσης Pedro και στο επώνυμο García de Toledo και που ίσως έγραψε καθ’ υπαγόρευση ή αντέγραψε αυτό που είχε μπροστά του όπως ήξερε καλύτερα και άλλαξε κάποια ονόματα επειδή δεν καταλάβαινε καλά τα γράμματα. Και σκέφτομαι εγώ, Gistredo - κατέληξε ο δικαστής-, αν αυτός ο συμβολαιογράφος είχε περιέργεια για να φτάσει ως εδώ για να δει πώς έμοιαζε αυτή η γη που οριοθετεί η περγαμηνή γραμμένη με το λοξό φτερό μιας λευκής χήνας, το οποίο είναι το μέσο που προβλέπουν οι διατάξεις για τη συγγραφή δημοσίων εγγράφων στην εποχή του don Alfonso σύμφωνα με την παράδοση που τώρα αγνοούν οι γραμματείς του δημαρχείου.

Ο δικαστής τεντώθηκε ξανά για να πιάσει το ασκί. Καθισμένοι με το πρόσωπο στραμμένο στο δυνατό φως των σύννεφων, πίναμε κλείνοντας τα μάτια.

- Μου φαίνεται δικαστά – του είπα τεντώνοντας τα κάτω άκρα και με τα χέρια

ανοιχτά —, ότι θα ήταν καλύτερο να γράφατε τα όσα λέτε εσείς ο ίδιος.

Ο δικαστής με κοίταξε υπομονετικά.

- Θα έχω ήδη αρκετά για να εγκρίνω από αυτά που εσύ γράφεις. Και με το να σου λέω το τι πρέπει να γράφεις.

- Μα δικαστά — επέμεινα- τι θα καταγράψω για την κοιλάδα εφόσον ήρθα εδώ το '64 και από τότε δεν συνέβη τίποτα άξιο καταγραφής.

Ο δικαστής αναστέναξε.

- Αυτό συμβαίνει με εσάς τους χρονογράφους, δεν ξέρετε να ξεχωρίσετε την πραγματικότητα.

- Το θέμα είναι δικαστά — διαμαρτυρήθηκα — ότι δεν είμαι χρονογράφος, είμαι γραμματέας.

Και ο δικαστής κόβοντας ένα κομμάτι χλόης, είπε κοιτάζοντας μπροστά, σαν να επρόκειτο να μιλήσει για τα πουλιά ή τον άνεμο.

- Δεν ξέρω από πού προέρχεται η αγάπη προς τους γραμματείς, ώστε να κάνεις διακρίσεις ως προς τον σύλλογο.

Ξαπλώσαμε ξανά στο γρασίδι. Με τα μάτια κλειστά, ο ήλιος ήταν μια αλλιώτικη πηγή φωτός. Και σε αυτή την ευχάριστη τύφλωση υπήρχε μια άπλετη ευτυχία να φαντάζεσαι τη στιγμή που ο παλιός δρόμος του Robledo και το εκκλησάκι του Pruneda θα επισκιάζονταν και τη στιγμή που οι βράχοι του Urbín θα φωτίζονταν σαν να έχει χυθεί επάνω τους ασήμι.

- Επιπλέον, Gistredo — η φωνή του δικαστή ακούστηκε ήρεμη-, δεν θέλω να λες μεγάλα πράγματα. Ούτε γεγονότα. Γι' αυτό τον λόγο έχουμε τους δημοσιογράφους, που από όλη την κάστα των γραμματέων είναι αυτοί που γνωρίζουν τα λιγότερα από αυτά που συμβαίνουν στην πραγματικότητα. Συγκράτησε τον εαυτό σου να μην γράφεις συχνά, ώστε να μην συμβεί το ίδιο που συνέβη σε αυτόν.

- Σε ποιόν;- ρώτησα.

- Για ποιόν λέω; Για τον Pedro de Degaña που στα 1200 και κάτι είχε ένα σπίτι που ξεκινούσε από το Espino και δεν ξανά μάθαμε τίποτα γι' αυτό.

Αναστέναξα πριν πω ξανά άλλη μια γουλιά από το φλασκί μου.

- Και με ποιόν να αρχίσω; - τον ρώτησα. Ο δικαστής περίμενε λίγο πριν απαντήσει.

- Προς το παρόν — είπε — ξεκίνα με το έδαφος. Έπειτα θα αρχίσει να ρέει.

Μείναμε λίγο ακόμα σιωπηλοί και ξαπλωμένοι. Και άρχισα να σκέφτομαι το έδαφος, να σκέφτομαι το έδαφος για πρώτη φορά από τη στιγμή που το '64 το είδα μέσα από το παράθυρο του λεωφορείου, όπως το βλέπει ένας περαστικός ταξιδιώτης που περνάει από τις βουνοκορφές και τα λιβάδια, τους φιδίσιους δρόμους του βουνού

και τους λόφους όπου οι ομορφιές του ποταμού κρύβονται όταν βρίσκεται σε νάρκη το καλοκαίρι και τα χωμάτινα μονοπάτια που αποκαλύπτουν μια ξύλινη γέφυρα κρυμμένη μέσα στις ιτιές. Και σκέφτηκα ότι αυτό ήταν που ήθελε να δω ο δικαστής, τα λεπτομερή μονοπάτια και το ασάλευτο ποτάμι, σαν να μην υπήρξα ποτέ ένας ξένος που βλέπει μόνο το νερό να κυλά. Και ξανά σκέφτηκα τη γη, όπως θα μπορούσε να την φαντάζεται ο δικαστής, που την κληρονόμησε από τον παππού και τον πατέρα του, σαν να έβγαινα από το σχολείο, το απομονωμένο μέσα στις λεύκες, στον δρόμο προς το σπίτι, και τα επαναλαμβανόμενα βήματά μου θα είχαν ήδη μείνει ανάμεσα στους άλλους θρύλους της γης, ανάμεσα στα ερείπια που ήρθε ο καιρός να τα μπερδέψει με τις φωνές του παρελθόντος και με άλλα βήματα που άφησαν τα ίχνη τους στο δρόμο. Και τελικά, μέσα σε αυτή την σιωπή που μας τύλιγε, σκέφτηκα τις χαμένες μνήμες που ξέρουν να ενώνουν τα καμπαναριά με τον ουρανό, όταν έχουν ιδωθεί πολλές φορές μεταξύ τους, στον δρόμο προς τον ποταμό, ή όταν έγερναν τα κεφάλια τους για να πιούν από την πηγή της πλατείας ή μετά την σύντομη πτήση ενός πουλιού. Και σχεδόν κοιμήθηκα με τη σκέψη των ψηλών πελαργών, των σκυφτών στη δουλειά ανδρών " σχεδόν κοιμήθηκα κατά την καταμέτρηση των ιερών ονομάτων των θεριστών. Δίπλα μου, η αναπνοή του δικαστή ήταν τόσο βαθιά που άνοιξα τα μάτια για να δω αν κοιμάται.

Τότε ήταν που το είδα. Στο λευκό φως του μεσημεριού είδα αυτόν τον άνδρα να στηρίζεται στον διπλανό βράχο, το παντελόνι του ήταν πολύ ψηλά στη μέση του, οι μπότες του σχεδόν κρυμμένες από το διπλωμένο ύφασμα, με τη γκλίτσα του περασμένη στον ώμο, τα μάτια του σαν ονειρεμένο νερό, που φαίνεται να απομακρύνεται. Αυτή η φιγούρα που ορθώθηκε μέσα από τη σιωπή των βημάτων που την έφεραν κοντά μας, χαιρέτησε σηκώνοντας το κεφάλι. Και όταν πήγα να ξυπνήσω τον δικαστή, εκείνος είπε χωρίς να ανοίξει τα μάτια:

- Εσύ είσαι, Eladio?

Και ο Eladio απάντησε:

- Ναι κύριε. Για να δω ποιος ήρθε, εδώ πάνω.

Και έκανε μερικά βήματα μέχρι που βρέθηκε δίπλα στον δικαστή, ο οποίος σηκώθηκε τινάζοντας τα ρούχα του και του άπλωσε το χέρι. Τότε ήταν που ο δικαστής γύρισε να μου πει ότι ο Eladio έκανε την «caldereta» όπως κανείς άλλος.

Ήπιαμε από το φλασκί ο ένας μετά τον άλλον, ο Eladio, ο δικαστής κι εγώ. Το πρωινό έφτανε στο τέλος του και ο ουρανός κάλυπτε τους φιλόδοξους παλμούς του ήλιου και των σύννεφων. Ο Eladio μιλούσε αργά. Στη φωνή του αντανακλούσαν οι βαθιές χαράδρες του νότου, η κόπωση του φιδωτού μονοπατιού και οι μυστικές αρετές των φυτών. Στη φωνή του Eladio υπήρχαν στοιχεία που περιείχαν την αρχή ενός τραγουδιού με το οποίο οι βοσκοί απομακρύνονταν απαριθμώντας τα όρη που άφησαν

πίσω τους. Όταν σώπασε, η ησυχία φάνηκε να παραδίδεται στην ηχώ μιας χαμένης καμπάνας. Και ξαφνικά, στη φωνή του Eladio υπήρξε μια υποψία απογευματινής καταιγίδας.

Ο δικαστής όργωσε με τα μάτια του τον ουρανό γνέφοντας και πρόσφερε τσιγάρο.

- Είπα πριν από λίγο εδώ στον γραμματέα – είπε χωρίς να κοιτά κανέναν, φυσώντας γαλάζιο καπνό στον αέρα – ότι δεν θα ήταν κακό να τα περιγράψει όλα αυτά.

Ο Eladio κοίταξε την κοιλάδα με τα μάτια του υγρά.

- Και σκέφτομαι τώρα – συνέχισε ο δικαστής – ότι θα ήταν καλύτερα να περιμένουμε το σύννεφο.

Κινήθηκα ανήσυχα. Ήμουν έτοιμος να εναντιωθώ στην ιδέα να μας πιάσει η βροχή έξω, όταν με κοίταξε ο δικαστής.

- Με το φως που θα βγει πριν βρέξει είναι πολύ πιθανό να μπορέσεις να γράψεις μια πρώτη ένδοξη σελίδα, Gistredo.

Ο Eladio χτύπησε τον μπερέ πάνω στο γόνατό του. Τότε είπε :

- Εάν ξεκινήσει να βροντά, δεν θα σταματήσει εδώ πάνω.

Στην λακωνικότητα του Eladio υπήρχε σιγουριά προφητείας – ή έτσι φοβόμουν – σημάδια που έδειχναν τους ανέμους να γεμίζουν με ομίχλη τους γκρεμούς, σαν φορτωμένοι γίγαντες που προαναγγέλλουν την καταιγίδα. Ο δικαστής στάθηκε όρθιος κοιτώντας τον ορίζοντα για να πει ότι είχαμε ακόμα χρόνο. Στάθηκε μπροστά μας συνεχίζοντας να κοιτάει το δισάκι που είχα ανεβάσει στην Orguina.

- Εσύ τι πιστεύεις πως υπάρχει μέσα στον σάκο, Gistredo; - ρώτησε.

Επεξεργάστηκα τον όγκο πριν απαντήσω.

- Αυτό ήθελα να μάθω σήμερα το πρωί δικαστά – του είπα.

- Λοιπόν, προσπάθησε τώρα – επέμεινε εκείνος -. Είναι η ώρα, μην πεις ότι δεν είχες χρόνο να το σκεφτείς καθώς ανεβαίναμε.

Κοίταξα πάλι αυτόν τον όγκο μέσα στο σακί και υπολόγισα πόσο ζύγιζε.

- Δεν ξέρω, δικαστά. Υποθέτω ότι θα είναι το γεύμα.

Ο δικαστής έγνεψε φυσώντας τον καπνό, διατηρώντας το χαμόγελό του. Έπειτα κοίταξε τον Eladio που καθόταν μαζί μου.

- Κι εσύ τι λες ότι είναι;- Τον ρώτησε.

Ο Eladio άπλωσε το χέρι για να φτάσει την γκλίτσα και χωρίς να σηκωθεί την πέρασε από πάνω μου για να υπολογίσει τον σάκο με την άκρη της.

- Εγώ θα έλεγα – είπε ξανά γυρνώντας στη αρχική του θέση και κοιτώντας ξανά

τον δικαστή – ότι είναι μια γραφομηχανή. Και από τις καλές.

Ο δικαστής κάθισε σταυροπόδι και κοίταξε τον μπόγο. Έπειτα με κοίταξε ειρωνικά.

- Βλέπεις Gistredo; Οι άνθρωποι αυτής της κοιλάδας ήξεραν πάντα πως να βλέπουν τα πράγματα. Όλοι εδώ θα μπορούσαν να είναι χρονογράφοι.

Έτσι έμεινα να κοιτάω τον δικαστή για λίγο πριν ξανά γυρίσω τα μάτια μου πάνω στη μικρή κοιλάδα. Εκείνος ανακάθισε ξανά και συνέχισε να καπνίζει. Μετά από λίγη ώρα που κανείς δεν μιλούσε, άνοιξα τον σάκο. Και με τα δυο χέρια έβγαλα τη μηχανή που ήταν μια Underwood σε χρυσό και μαύρο χρώμα που διατηρούσε στο γραφείο του ο δικαστής. Προσπάθησα να βάλω ένα κομμάτι χαρτί. Η γκλίτσα του Eladio έδειχνε προς ένα σμήνος από πάπιες που χανόταν στον ορίζοντα. Κοίταξα το μηχανήμα και γύρισα πίσω να κοιτάξω την κοιλάδα, με τα ξέφωτα και τους γκρεμούς, με τις λεύκες που έγερναν προς το ποτάμι και τις απόκρημνες οροφές από σχιστόλιθο. Το αεράκι κούνησε το λευκό κομμάτι χαρτί σαν μεγάλη σημαία, αρκετή για να σκεπάσει τον κόσμο. Ο δικαστής πέρασε από πίσω μου και πήγε να καθίσει δίπλα στον Eladio. Στην μοναξιά της Orguina, το χτύπημα των πλήκτρων ήταν ένας περίεργος παλμός που αποκάλυπτε ονόματα και ήχους, αποκρυπτογραφώντας σκιές και σημάδια που κατέβαιναν την πλαγιά.

Καθισμένοι σε εκείνο το ύψωμα δεν ξέρω αν και οι τρεις άνδρες είδαμε το ίδιο πράγμα. Αλλά κοιτάζοντας τον επιβλητικό γκρεμό του Urbín, που ήδη είχε καλυφθεί από σύννεφα σκέφτηκα ότι θα ήταν ωραίο να πάρω ένα φτερό χήνας ή άλλου πουλιού όπως απαιτούσαν οι διατάξεις, και να ονοματίσω τα βουνά και τους ποταμούς για πρώτη φορά, ή να συμφωνήσω με τον ρομαντικό ταξιδιώτη, ο οποίος είδε τα πάντα πριν το γράψουμε εμείς, ίσως με ένα φτερό παραδείσιου πουλιού, το οποίο «παρά το χιόνι και τις καταιγίδες που δεν σταματούν τον χειμώνα, τα σμαραγδένια λιβάδια που δίνουν χρώμα στις πεδιάδες, τη συμμετρία των γκρίζων βουνών και τους ήπιους ατμούς που υψώνονται στον τελευταίο ήλιο του καλοκαιριού από το γρασίδι, δίνουν στην Badabia μια αόριστη και μελαγχολική όψη», σαν αυτή που υπάρχει στα μάτια των βοσκών όταν επιστρέφουν από τα θερινά βοσκοτόπια μέσα από τα μονοπάτια το φθινόπωρο.

Γέμισα τη μια πλευρά του χαρτιού. Ο δικαστής πήρε το χαρτί από τη μηχανή και το κράτησε διπλωμένο στην τσέπη του παντελονιού του. Προτού αρχίσουμε να περπατάμε μου ζήτησε να του δώσω τον μπόγο. Βάζοντάς το στον ώμο του είπε :

- Τώρα που σου βγήκαν οι πρώτες λέξεις, θα τα πας καλύτερα.

Κατεβήκαμε τη διαδρομή σιωπηλοί. Στον ουρανό τα σύννεφα θάμπωναν την λάμψη των φαραγγιών.

- Δικαστά – τον ρώτησα μετά από λίγο όταν κάναμε μια επίσκεψη στο μαντρί -, πώς ήξερε ο Eladio τι υπήρχε μέσα στον σάκο;

Ο Eladio σταμάτησε και μας κοίταξε, λίγα μέτρα πιο κάτω. Ο δικαστής άφησε κάτω τον σάκο πριν μιλήσει.

-Λοιπόν – είπε ψάχνοντας στο πουκάμισό του για τον καπνό του -, τουλάχιστον ήξερε ότι δεν ήταν το γεύμα γιατί μας το έχει ετοιμάσει εκείνος. Σωστά Eladio;

- Σωστά, κύριε δικαστά.

Και σχηματίσαμε και πάλι μια γραμμή, μια γραμμή τριών σιωπηλών ανδρών, που κατηφόριζε από νωρίς το απόγευμα προς την γαλάζια κοιλάδα της Badabia.

V. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΟΣ

Όταν ο μεταφραστής βρίσκεται μπροστά σε ένα κείμενο προς μετάφραση περνά από πολλά επίπεδα ανάλυσης του. Όχι μόνο του πρωτότυπου αλλά και του μεταφράσματος ώστε να μπορέσει να αποδώσει όσο πιο πιστά γίνεται στο μεταφρασμένο κείμενο όλα τα στοιχεία που ήθελε να περάσει ο συγγραφέας στους αναγνώστες του.

Παρακάτω θα εξεταστούν αναλυτικά οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά την μεταφραστική διαδικασία ώστε να εξασφαλιστεί η καλύτερη κατανόηση του κειμένου-πηγή αλλά και το πως επέλεξα να τις διαχειριστώ ώστε να έχω το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Σε πολλές περιπτώσεις χρειάστηκε να κάνω κάποιες αλλαγές στο μετάφρασμα από το πρωτότυπο κείμενο.

Ακολουθούν παραδείγματα και σχόλια για το πως διαχειρίστηκα τη μετάφραση προσπαθώντας να μην απομακρυνθώ από το ύφος και τα νοήματα που θέλει να περάσει ο συγγραφέας στο πρωτότυπο.

1. Μεταβολή αριθμού

Από ενικό σε πληθυντικό :

“En la soledad de **la altura** se confundían los zumbidos pasajeros y se rizaba el viento sobre las camisas.” (p.7)

“Στην μοναξιά **των υψωμάτων** μπερδεύονταν τα φευγαλέα βουητά και ο αέρας ανέμιζε τα πουκάμισα.” (σ.16)

Από πληθυντικό σε ενικό :

“Cuando cesaban la brisa y las palabras se oía nuestra respiración pausada y el roce de la hierba en **las suelas perezosas del calzado.**” (p.7)

“Όταν σταμάτησε το αεράκι και τα λόγια, ακούστηκε η ανάσα μας αργή και η τριβή του γρασιδιού **στο νωχελικό βηματισμό μας.**” (σ.16)

“Y así continuamos hasta poner los pies en la braña de Chadín, donde **nos alumbró el primer sol.**” (p.7)

“Και συνεχίσαμε μέχρι να φτάσουμε στο λιβάδι Chadín, όπου μας έλυσαν **οι πρώτες αχτίδες του ήλιου.**” (σ.16)

“-Las de faisán -dijo el juez.... cuando se trata **de pescar truchas.**” (p.7)

“Του φασιανού... για το ψάρεμα **της πέστροφας.**” (σ.16)

“...y que tuviese una hija capaz de leer **los destinos** en la mano si un amator se lo pedía con secreto bajo un roble.” (p.11)

“...και που είχε μια κόρη ικανή να διαβάζει **το πεπρωμένο** στο χέρι, αν κάποιος θαυμαστής της το ζητήσει κρυφά κάτω από μια βελανιδιά.” (σ.20)

2. Αλλαγή από ενεργητική σε παθητική φωνή

“Estoy pensando, Gistredo, que no sé lo que **os enseñan ahora a los secretarios.**” (p.8)

“Σκέφτομαι, Gistredo, ότι δεν ξέρω τι **διδάσκεται τώρα στους γραμματείς.**” (σ.17)

“Iba a decirle al juez lo bien que conocía el asunto aquel de la legión romana fundadora, y más acá, lo del prisionero de la torre que tuvo un hijo muy caballero que lo quiso vengar sin éxito y dio la intención para un cantar de gesta que también **menciona el valle, o el río,** pero no dije nada porque vi al juez ensimismado en la melancolía del horizonte.” (p.9)

“Θα μπορούσα να παραθέσω κάποια επιχειρήματα προς υπεράσπιση των γνώσεών μου αλλά δεν το έκανα. Πήγα να πω στον δικαστή ότι ήξερα καλά το θέμα, αυτό της ιδρυτικής ρωμαϊκής λεγεώνας, και κυρίως αυτό, του φυλακισμένου του πύργου που είχε ένα γιό πολύ ευγενή ο οποίος ήθελε να εκδικηθεί, χωρίς επιτυχία και έδωσε την έμπνευση για ένα τραγούδι ηρωικών πράξεων, **όπου αναφέρεται επίσης η κοιλάδα ή το ποτάμι,** αλλά δεν είπα τίποτα γιατί είδα τον δικαστή να τον απορροφά η μελαγχολία του ορίζοντα.” (σ.18)

Από παθητική σε ενεργητική φωνή

“-, si ese notario habrá tenido curiosidad por subir hasta aquí a ver qué aspecto tenía el terreno que estaba acotando sobre el pergamino con la pluma biselada de un ganso albar, que es el instrumento que las ordenanzas prescribían para la escritura de cartas pueblas en tiempos de Alfonso, según es costumbre **ignorar ahora** entre los secretarios de ayuntamiento.” (p.11)

“ αν αυτός ο συμβολαιογράφος είχε περιέργεια για να φτάσει ως εδώ για να δει πώς έμοιαζε αυτή η γη που οριοθετεί η περγαμινή γραμμένη με το λοξό φτερό μιας λευκής χήνας, το οποίο είναι το μέσο που προβλέπουν οι διατάξεις για τη συγγραφή δημοσίων εγγράφων στην εποχή του don Alfonso, σύμφωνα με την παράδοση που **τώρα αγνοούν** οι γραμματείς του δημαρχείου.” (σ.20)

3. Μεταβολή τάξης

Από ουσιαστικό σε ρήμα :

En la altura de Orguina congregaba el aire **presagios de otoño**, crepitar de bayas, ecos primitivos de labores y de humo que se elevan en el horizonte. (p.8)

Στο ύψωμα της Orguina συγκεντρώνονταν αέρας **που προμήνυε το φθινόπωρο**, κουνώντας τα μούρα, υψώνονταν πρωτόγονοι ήχοι αγροτικών εργασιών και σύννεφα καπνού στον ορίζοντα. (σ.17)

Από ουσιαστικό σε επίρρημα :

“Abrí los ojos casi **con inquietud**.” (p.8)

“Άνοιξα τα μάτια μου κάπως **ανήσυχ**α.” (σ.17)

“...«ρόςalo **con cuidado**».” (p.9)

“...«τοποθέτησέ το **προσεκτικά**».” (σ.18)

“De ganso albar -dijo entonces, mirándome **con severidad**.” (p.9)

“Από λευκή χήνα – είπε τότε κοιτάζοντάς με **αυστηρά**.” (σ.18)

Από μετοχή σε ρήμα :

“Iba a decirle al juez lo bien que conocía el asunto aquel de la legión romana fundadora, y más acá, lo del prisionero de la torre que tuvo un hijo muy caballero que lo quiso vengar sin éxito y dio la intención para un cantar de gesta que también

menciona el valle, o el río, pero no dije nada porque vi al juez **ensimismado** en la melancolía del horizonte.” (p.9)

“Θα μπορούσα να παραθέσω κάποια επιχειρήματα προς υπεράσπιση των γνώσεών μου αλλά δεν το έκανα. Πήγα να πω στον δικαστή ότι ήξερα καλά το θέμα, αυτό της ιδρυτικής ρωμαϊκής λεγεώνας, και κυρίως αυτό, του φυλακισμένου του πύργου που είχε ένα γιό πολύ ευγενή ο οποίος ήθελε να εκδικηθεί, χωρίς επιτυχία και έδωσε την έμπνευση για ένα τραγούδι ηρωικών πράξεων, όπου αναφέρεται επίσης η κοιλάδα ή το ποτάμι, αλλά δεν είπα τίποτα γιατί είδα τον δικαστή **να τον απορροφά** η μελαγχολία του ορίζοντα.” (σ.18)

“Nos envolvieron esquilas invisibles, **distraídas** por el graznido de algún ave temeraria.” (p.9)

“Μας περιτριγύρισαν ήχοι από αόρατα καμπανάκια, ενώ **μας είχε αποσπάσει την προσοχή** το απόκοσμο κρώξιμο κάποιου πουλιού.” (σ.18)

Από επίθετο σε ρήμα :

“Nos envolvieron esquilas invisibles, **distraídas** por el graznido de algún ave temeraria.” (p.9)

“Μας περιτριγύρισαν ήχοι από αόρατα καμπανάκια, ενώ **μας είχε αποσπάσει την προσοχή** το απόκοσμο κρώξιμο κάποιου πουλιού.” (σ.18)

Από απαρέμφατο σε ουσιαστικό :

El caso es que no lo sabremos porque el notario bastante hizo ya **con retener** el nombre de estos montes y del río. (p.11)

Γεγονός είναι ότι δεν θα το γνωρίζαμε επειδή ο συμβολαιογράφος έκανε ήδη αρκετά **για τη διατήρηση** του ονόματος αυτών των βουνών και του ποταμού. (σ.20)

-Pero, juez -insistí- ¿qué memoria voy a dejar de la valle si llegué aquí en el sesenta y cuatro y desde entonces no pasó nada **digno de contar**? (p.11)

- Μα δικαστά – επέμεινα- τι θα καταγράψω για την κοιλάδα εφόσον ήρθα εδώ το ‘64 και από τότε δεν συνέβη τίποτα **άξιο καταγραφής**. (σ.21)

Επέλεξα να αντικαταστήσω το απαρέμφατο με ουσιαστικό γιατί θεώρησα ότι θα δοθεί πιο όμορφα το νόημα του κειμένου.

4. Λέξεις με διπλή έννοια

“la bota” : μπορεί να μεταφραστεί είτε ως “μπότα” είτε ως “φλασκί” όπως το μετέφρασα εγώ στο κείμενο μου. (p.9)

“la mosca” : μπορεί να μεταφραστεί είτε ως “μύγα” είτε ως “απομίμηση δολώματος” όπως και το χρησιμοποίησα. (p.7)

5. Λέξεις που δεν τις συναντάμε συχνά και χρειάστηκε να ανατρέξω σε περισσότερες πηγές πληροφοριών

“zarapito” : μεταφράζεται ως “νουμήνιος” το οποίο είναι ένα είδος υδρόβιου πουλιού με καφέ φτερά. (p.8)

“madreñas” : παραδοσιακά παπούτσια που φοράνε στην Αστουρία τα οποία κατασκευάζονται από κομμάτι ξύλου, σημύδα κυρίως. (p.11)

6. Παρομοιώσεις

Στο κείμενο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί πολλές παρομοιώσεις

“A nuestros pies **prolongaba el praderío su sueño de vaporea delicados** por el que iban a perderse, fugaces, algunos pájaros.” (p.9)

“Στα πόδια μας **εκτεινόταν το λιβάδι σαν όνειρο, μέσα από διακριτικούς ατμούς** από τους οποίους περνούν φευγαλέα κάποια πουλιά.” (σ.18)

“**Venían las dulzuras del monte a confabularse con el sueño** cada vez que nos quedábamos silenciosos.” (p.8)

“Κάθε φορά που μέναμε σιωπηλοί, **έρχονταν οι γλυκές ομορφιές του βουνού να συνωμοτήσουν με το όνειρο.** ” (σ.17)

“A lo lejos, progresaban las columnas de nubes, **como murallas lentas hacia el sol**. En los cadosos profundos del río, que en la distancia **era un hilero de luz indescifrable**, habría inquietudes de sombras y fulgor de algas adormecidas por la corriente. ” (p.9)

“Σε απόσταση, στήλες από σύννεφα υψώνονταν **σαν αργοί τοίχοι προς τον ήλιο**. Στις βαθιές δίνες του ποταμού, που σε απόσταση **έμοιαζε σαν στρόβιλος από μυστηριώδες φως**, θα ξεπρόβαλαν ανήσυχες σκιές και μια λάμψη των μουδιασμένων από το ρεύμα φυκιών. Κάποιες φορές έφτανε ανέλπιστα και διάχυτα η αναταραχή μιας μακρινής έκρηξης. ” (σ.18)

“A la luz blanca del mediodía vi a aquel hombre apoyado en el peñasco vecino, el pantalón muy alto en la cintura, las botas casi ocultas por la tela replegada, la cayada pendiente den hombro, **los ojos como un agua soñadora**, que parece a punto de alejarse. ” (p.12)

“Στο λευκό φως του μεσημεριού είδα αυτόν τον άνδρα να στηρίζεται στον διπλανό βράχο, το παντελόνι του ήταν πολύ ψηλά στη μέση του, οι μπότες του σχεδόν κρυμμένες από το διπλωμένο ύφασμα, με τη γκλίτσα του περασμένη στον ώμο, **τα μάτια του σαν ονειρεμένο νερό**, που φαίνεται να απομακρύνεται. ” (σ.22)

“Había en la concisión de Eladio rigores de profecía –o eso temó yo-, presagios que parecían asumir los vientos que enturbiaban de nieblas los riscos, **como gigantes abrumados** por el anuncio de la tempestad.” (p.13)

“ Στην λακωνικότητα του Eladio υπήρχε σιγουριά προφητείας – ή έτσι φοβόμουν -, σημάδια που έδειχναν τους ανέμους να γεμίζουν με ομίχλη τους γκρεμούς, **σαν φορτωμένοι γίγαντες** που προαναγγέλλουν την καταιγίδα. ” (σ.23)

“Y en esa deleitable ceguera era una dicha azarosa imaginar cuándo se estaría ensombreciendo el camino de Robledo y la ermita de Pruneda, y cuándo alumbrarían, **como planta derramada**, los canchales de Urbín.” (p.11)

“Και σε αυτή την ευχάριστη τύφλωση υπήρχε μια άπλετη ευτυχία να φαντάζεσαι τη στιγμή που ο παλιός δρόμος του Robledo και το εκκλησάκι του Pruneda θα επισκιάζονταν και τη στιγμή που οι βράχοι του Urbín θα φωτίζονταν **σαν να έχει χυθεί επάνω τους ασήμι**. ” (σ.21)

7. Μεταφορές

“Tumbados boca arriba, sobre la hierba menuda de Orguina, **nos alcanzó el olor de la manzanilla** y oímos, remoto, el silbido del tren que atravesaba la hondonada del valle.” (p.7)

“ Ξαπλωμένοι στο χαμηλό γρασίδι της Orguina, **μας χτύπησε η μυρωδιά του χαμομηλιού** και ακούσαμε, από μακριά, το σφύριγμα της αμαξοστοιχίας που διέσχισε στο βάθος την κοιλάδα.” (σ.16)

“Y en esa deleitable ceguera era una dicha azarosa imaginar cuándo se estaría ensombreciendo el camino de Robledo y la ermita de Pruneda, y cuándo alumbrarían, como planta derramada, los canchales de Urbín.” (p.11)

“ **Και σε αυτήν την ευχάριστη τύφλωση** υπήρχε μια άπλετη ευτυχία να φαντάζεσαι τη στιγμή που ο παλιός δρόμος του Robledo και το εκκλησάκι του Pruneda θα επισκιάζονταν και τη στιγμή που οι βράχοι του Urbín θα φωτίζονταν σαν να έχει χυθεί επάνω τους ασήμι. ” (σ.21)

“Nos quedamos otro rato en silencio y recostados. Y empecé a pensar en el terreno, a pensar en el terreno por primera vez desde que en el sesenta y cuatro lo viera a través de la ventanilla del coche de línea, como lo ve un viajero de paso al que rehuyen los picachos y las brañas, **los vericuetos del monte** y las colladas, del que se esconden las venturas del río cuando se adormece en verano y **las sendas terrosas que descubren un puente de madera** oculto entre los sauces.” (p.12)

“ Μείναμε λίγο ακόμα σιωπηλοί και ξαπλωμένοι. Και άρχισα να σκέφτομαι το έδαφος, να σκέφτομαι το έδαφος για πρώτη φορά από τη στιγμή που το ‘64 το είδα μέσα από το παράθυρο του λεωφορείου, όπως το βλέπει ένας περαστικός ταξιδιώτης που περνάει από τις βουνοκορφές και τα λιβάδια, **τους φιδίσιους δρόμους του βουνού** και τους λόφους όπου οι ομορφιές του ποταμού κρύβονται όταν βρίσκεται σε νάρκη το καλοκαίρι και **τα χωμάτινα μονοπάτια που αποκαλύπτουν μια ξύλινη γέφυρα** κρυμμένη μέσα στις ιτιές.” (σ.21)

“Aquella figura, erigida **por el silencio de los pasos** que lo trajeron a nuestro lado, saludó levantado la cabeza. ” (p.12)

“ Αυτή η φιγούρα που ορθώθηκε **μέσα από τη σιωπή των βημάτων** που την έφεραν κοντά μας, χαιρέτησε σηκώνοντας το κεφάλι. ” (σ.22)

“Llegaba la mañana a su final y el cielo amparaba los **ambiciosos pulsos del sol y de los nubes.**” (p.13)

“ Το πρωινό έφτανε στο τέλος του και ο ουρανός κάλυπτε **τους φιλόδοξους παλμούς του ήλιου και των σύννεφων.** ” (σ.22)

“En su voz se desgranaban las cañadas laboriosas del sur, las fatigas del cordel, las virtudes secretas de las plantas.” (p.13)

“Στη φωνή του αντανakλούσαν οι βαθιές χαράδρες του νότου, η κόπωση του φιδωτού μονοπατιού και οι μυστικές αρετές των φυτών. ” (σ.22)

“En la soledad de Orguina, **el palpito de las teclas era un extraño latido que iba revelando nombres y sonidos, descifrando sombras y presagios que se**

descolgaban ladera abajo.” (p.14)

“Στην μοναξιά της Orguina, το χτύπημα των πλήκτρων ήταν ένας περίεργος παλμός που αποκάλυπτε ονόματα και ήχους, αποκρυπτογραφώντας σκιές και σημάδια που κατέβαιναν την πλαγιά. ” (σ.24)

V. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«Las elipsis del cronista» Pablo Andrés Escapa (2003)

Ισπανο-Ελληνικό λεξικό (Diccionario Español-Griego) 1993, Μέδουσα Αθήνα

Γ. Κεντρωτής, 1996, Θεωρία και πράξη της μετάφρασης, Δίαυλος Αθήνα

IATE: Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<https://iate.europa.eu/home>

WordReference: Διαδικτυακά γλωσσικά λεξικά

<https://www.wordreference.com/engr/>

Glosbe: Διαδικτυακό λεξικό

<https://el.glosbe.com/>

Oxford Greek-English Dictionary, 2008, Oxford University Press

Ισπανική Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια

https://es.wikipedia.org/wiki/Wikipedia_en_espa%C3%B1ol